

Op stap met
HISTORISCHE
KAARTEN 20 wandelingen in België op
het ritme van de 18de eeuw
van **FERRARIS**

Coördinatie: Claude Anthierens,
Ignace Hooftman & Gilbert Menne

**HI
STO
RIES**

Vlaanderen
verbeelding werkt

Lannoo

DE WANDELINGEN

1 Bulskamp - 19,6 km

2 Houthulst - 14,2 km

3 Wijnendale (Torhout) - 11,9 km

4 Varsenare - 5,3 km

5 Damme - 9,3 km

6 Mere (Erpe-Mere) - 9,1 km

7 Ninove - 16,6 km

8 Rijmenam (Bonheiden) - 9,1 km

9 Grobbendonk - 7,5 km

10 Vorselaar - 10,8 km

11 Arendonk - 11,4 km

12 Lanaken - 16,6 km

13 Grazen (Geetbets) - 7,3 km

14 Eppegem (Zemst) - 11,3 km

15 Oud-Heverlee - 14,4 km

16 Grez-Doiceau / Graven - 17,2 km

17 Ath - 1,7 km

18 Rochefort - 3,4 km

19 Torgny - 6,5 km

20 Visé - 5,3 km

INHOUD

Samen op pad – Histories	7
Wandelen als een tijdsreiziger – NGI	8
Breng dit boek tot leven op je smartphone – RouteYou	10

Bulskamp – Toeren rond De Moeren, waar water en wind verhalen dragen	15	Arendonk – Van uitgestrekte woesteni naar landelijke gemeente	165
Houthulst – Tussen Vrijbos, dorpschoon en oorlogsrelicten	31	Lanaken – Door de vrije rijksbaronie Pietersheim en het graafschap Rekem	179
Wijnendale (Torhout) – Over historische wegen van Kasteel Wijnendale naar Torhout	45	Grazen (Geetbets) – Over cisterciënzerinnen, bokkenrijders en een piskapel	195
Varsenare – Langs boerenhoven en kasteeltjes, op de wip tussen zand en klei	61	Eppegem (Zemst) – Door het golvende Zennelandschap van Rubens	209
Damme – Waterinfrastructuur in de hoofdrol	75	Oud-Heverlee – Een waterrijke tocht, langs Dijle, Doode Bemde en Zoete Waters, naar het Meerdaalwoud	223
Mere (Erpe-Mere) – Flaneren langs molens en kapellen	91	Grez-Doiceau / Graven – Door een vergeten verleden langs de taalgrens	237
Ninove – Op de grens van Pajottenland en Vlaamse Ardennen	105	Ath – Wandeling door de stad van de reuzen	251
Rijmenam (Bonheiden) – Tussen donken en knotbomen: wandelen door een oud rivierlandschap	119	Rochefort – Door de parel van het graafschap	265
Grobendonk – In het spoor van Merovingers, Romeinen en Ferrarislandmeters	135	Torgny – Wandeling in de Belgische Provence	279
Vorselaar – Langs de Kempense frontlijn van de Tachtigjarige Oorlog	151	Visé – Rondje door de stad van ganzen en (schutters)gilden	293

SAMEN OP PAD

Deze wandelgids is het resultaat van een fijne samenwerking tussen een groep gedreven erfgoedvrijwilligers en Histories, de dienstverlenende erfgoedorganisatie in Vlaanderen en Brussel. Dat dit boek in 2026 verschijnt is niet toevallig: 300 jaar geleden werd graaf Joseph de Ferraris geboren. 2026 is ook het Internationaal Jaar van de Vrijwilliger. Met deze publicatie zetten we zowel de Ferrariskaart in de kijker als de mensen die deze met veel inzet, kennis en kunde voor jou vertaalden naar 20 verrassende wandelingen.

Erfgoedvrijwilligers vind je over het hele land. Of het nu gaat om heemkundigen, genealogen, metaaldetectoristen of traditiedragers zoals schuttersgilden en reuzencomités: allemaal dragen ze op hun manier zorg voor ons erfgoed. Hun passie geeft zin en betekenis aan ieders verleden: nu en in de toekomst.

Net zoals de beroemde graaf de Ferraris in de 18de eeuw kon rekenen op een uitgebreide ploeg ervaren landmeters, kunnen wij Belgen vandaag terugvallen op deze brede erfgoedgemeenschap. Ruim twintig erfgoedvrijwilligers gingen in op onze oproep om dit boek op een co-creatieve manier te maken. Als organisatie die erfgoedvrijwilligers ondersteunt en versterkt zorgde Histories enkel voor de omkadering. Het waren de vrijwilligers zelf die aan het stuur zaten. Met enthousiasme verkenden ze elk een welbepaalde streek. Ze verzamelden informatie, wisselden ervaringen uit en gaven feedback op elkaars teksten.

BRUG TUSSEN VERLEDEN EN HEDEN

Vrijwilligers maakten niet alleen de gids, ze zijn ook de gids. Met hun historisch geduide wandelingen slaan ze de brug tussen het onroerend erfgoed, monumenten en landschappen en het cultureel erfgoed van verhalen en gebruiken. Hun routes rijgen referentiepunten en bezienswaardigheden aan elkaar, maar verbinden evengoed mensen met hun omgeving en met het verleden. Je gaat dus niet alleen met Joseph de Ferraris op pad, maar ook met Jan, Herman, Caroline, Winke, Ignace, Tom, An, Els, Georges, Arjan, Frederik, Roger, Rik, Martine, Paul, Greet, Johan, Dirk en de coördinatoren Ignace en Claude.

Voor Histories was het een plezier om samen met hen deze weg af te leggen. Hun enthousiasme was van bij de start voelbaar en hun deskundigheid en professionalisme zorgde ervoor dat jij deze unieke wandelgids nu in handen hebt.

Onze waardering is dan ook groot.

WANDELEN ALS EEN TIJDSREIZIGER

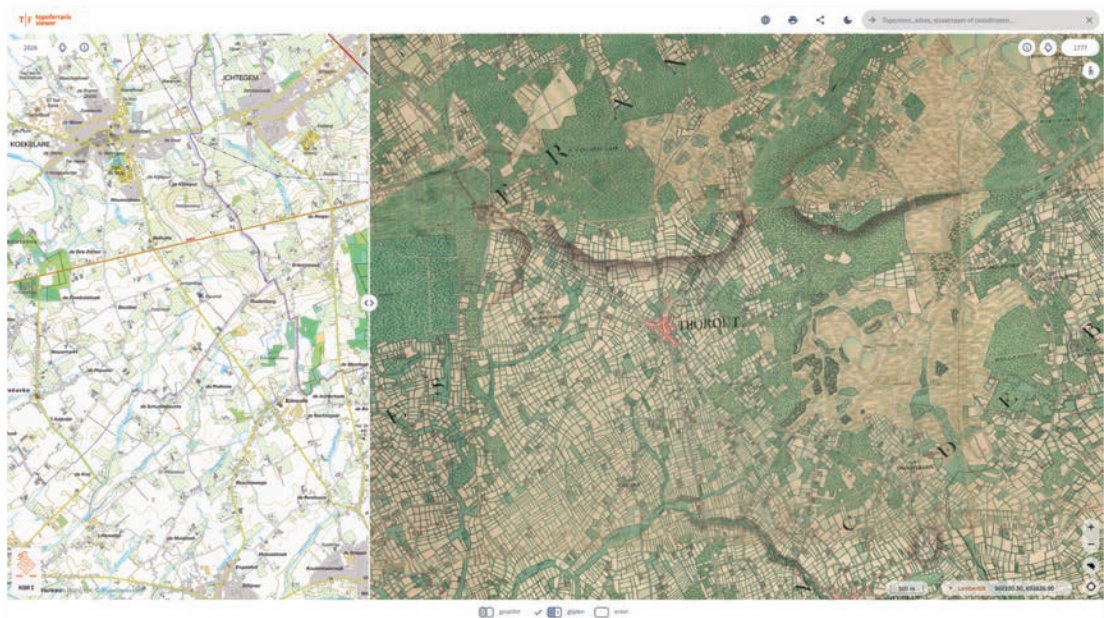
Ben je benieuwd hoe de omgeving waar je met de wandelroutes uit dit boek doorheen wandelt er vroeger uitzag? Of hoe de gemeente waar de route van jouw keuze vertrekt, doorheen de tijd geëvolueerd is? De Topoferrarisviewer is de applicatie bij uitstek om het Belgische landschap van vroeger te bestuderen en te vergelijken met hoe België er vandaag uitziet.

HOE WERKT HET?

De Topoferrarisviewer is een **gebruiksvriendelijke applicatie** waarmee je de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (beter bekend als de **Ferrariskaart**) uit 1777 kunt bekijken en **vergelijken met** verschillende **historische topografische kaarten** van het Nationaal Geografisch Instituut.

Natuurlijk is ook de meest recente topografische kaart van het NGI op schaal 1:25 000 van de partij. Je kiest uit in totaal acht kaartlagen die het Belgische landschap weergeven in verschillende periodes uit de afgelopen 250 jaar.

De applicatie bevat een handige **zoekbalk** die je toelaat om meteen naar een adres, straat, gemeente of toponiem te navigeren.

In het kaartvenster **selecteer** je **twee kaarten** naar keuze die je naast of boven elkaar kunt bekijken door op het jaartal in de bovenhoek te klikken. De applicatie zorgt ervoor dat je **steeds op beide kaarten hetzelfde gebied** te zien krijgt.

Een 'slider' zorgt ervoor dat je van de ene in de andere kaart glijdt. Hierdoor krijg je snel en intuïtief een **duidelijk beeld van de veranderingen** die waterlopen, verkeersverbindingen, bebouwing, begroeiing en alle andere in kaart gebrachte elementen ondergaan **in de loop der jaren**.

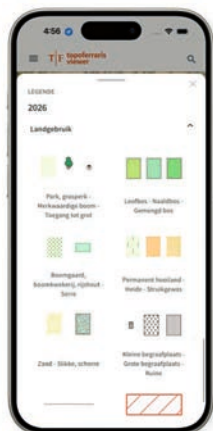
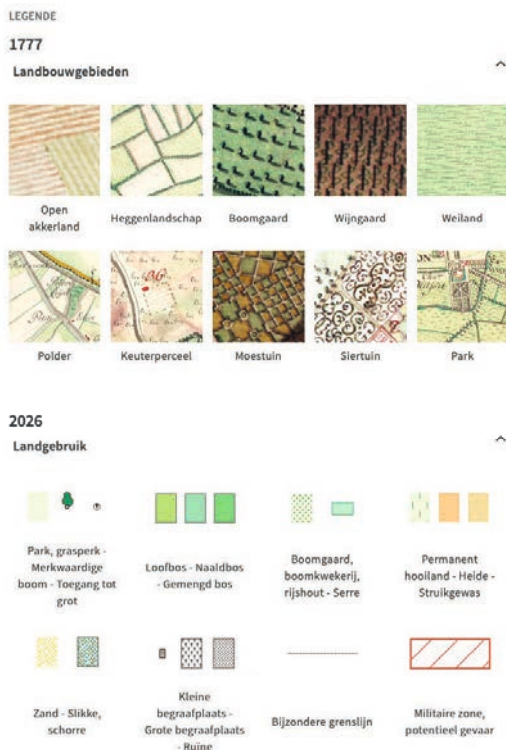
Heb je hulp nodig bij het ontcijferen van al die verschillende kaartsymbolen? Van elke kaart is een **gedetailleerde legende** voorhanden!

Topoferrarisviewer is ook beschikbaar als mobiele app.

AAN DE SLAG

Via onderstaande link of de QR-code hiernaast kun je elke wandelroute uit deze gids via de Topoferrarisviewer bekijken.

<https://topoferraris.ngi.be/opstapmetferraris>

T|F topoferraris
viewer

NGI IGR

BULSKAMP (VEURNE)

TOEREN ROND DE MOEREN, WAAR WATER EN WIND VERHALEN DRAGEN

door Dirk Vandecasteele

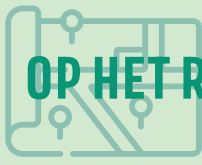
Achter een dubbele duinenrij aan de Noordzee strekt zich een landschap uit dat zijn gelijke niet kent: De Moeren. Het is de grootste aaneengesloten poldervlakte van Vlaanderen, gelegen onder de zeespiegel en zonder dorpskern. Hier heeft de wind vrij spel in de rietkragen, weerkaatst licht op de sloten en lijkt de horizon oneindig.

Rond dit stille waterland scharen zich drie charmante Veurnse dorpen: Bulskamp, Beauvoorde en Houtem. Door de velden van deze agrarische dorpen stroomde ooit getijdengeul De Kolme. Het Kolmeland herbergt een schat aan beschermd erfgoed: dorpsgezichten, kerken, pastorieën, hoeves en kastelen. Ze getuigen van een rijk verleden en een economische bloei die gestoeld was op landbouw, schapenteelt, veenontginning en korenmolens, noeste arbeid, volharding en geloof.

Tijdens de wandeling ontdek je drie landschapstypes die ofwel gevormd zijn door natuurkrachten ofwel door menselijk ingrijpen sinds de laatste ijstijd: de droogge maakte Moeren, de polder met reliëfinversie rond Bulskamp en het zacht golvend zandleemplateau van Beauvoorde en Houtem.

De route voert door landschappen waar water, wind en de bewoners door de eeuwen heen samen geschiedenis schreven. Geniet op het plateau van een adembenemend panoramisch uitzicht van de kustlijn tot de West-Vlaamse heuvelruggen.

◀ *Het huidige uitzicht van Kasteel Beauvoorde is bepaald door Arthur Merghelynck. Na zijn dood ging het waterslot over aan de Belgische staat.*

OP HET RAAKVLAK VAN WATERLAND EN PLATEAU

Bij het verschijnen van de Ferrariskaart tussen 1771 en 1778 waren **De Moeren** nog grotendeels een uitgestrekt moeras. De drooglegging ving aan in 1760. Het drasland evolueerde in het begin van de 19de eeuw tot een droogmakerij. **Bemalingsmolens** en een ingenieus **netwerk van parallelle grachten** maakten van het moeras een vruchtbaar landbouwgebied. Dit netwerk in het moeras werd met trekgrachten aangesloten op het Ringslot, een bestaande ontwateringsringgracht die aan één kant van een ringdijk was voorzien, de 'Contre Dyck'. Deze ringdijk verhinderde terugvloeien van het uit het hoger liggende Ringslot opgepompte water naar de lagerliggende Moeren.

HUZARENSTUK

De ringgracht en -dijk die op de Ferrariskaart staan getekend, stamden uit een eerdere **drooglegging** (van 1620 tot 1627) onder leiding van **Wenceslas Cobergher**, een visionaire ingenieur in dienst van de Spaanse aartshertogen. Het project was een technisch en financieel huzarenstuk, maar kreeg een tragische wending in 1646. Om **militair-strategische redenen** werden De Moeren **onder water gezet** om de Spaanse Nederlanden te beschermen tegen de Franse expansiedrang. In 1944 deed het nazileger hetzelfde om de oprukkende geallieerden tegen te houden. Het was tevergeefs, maar de gevolgen waren groot, sommige hoeves moesten helemaal heropgebouwd worden.

VERANDERD, MAAR TOCH HERKENBAAR

Onder het Spaanse (1556-1715) en Oostenrijkse (1715-1795) bewind gebruikte men dezelfde **droogleggingstechniek**: water uit de lagere trekgrachten werd opgepompt naar het hoger gelegen Ringslot met **achtkantige houten**

windmolens voorzien van een scheprad, naar het model van de Hollandse Beemsterbemalingsmolens.

Ten tijde van De Ferraris wiekten korenstaakmolens in het Kolmeland, waarvan drie in Beauvoorde, twee in Houtem en een in Bulskamp. Dit aantal was een direct gevolg van de landbouwactiviteit in elk dorp. Op het **zandleemplateau** van Beauvoorde en Houtem lagen **omwalde hoeves** met boomgaarden, omringd door een mozaïek van akkerlandperceeltjes voor graangewassen. In de nattere kleipolders rond Bulskamp domineerden de

graslanden. Alle graanmolens zijn verdwenen, maar de verschillende **cultuurlandschapen** en **reliëfzones** kun je nog altijd goed onderscheiden. Graaf de Ferraris zou vandaag moeiteloos zijn kaart in het landschap herkennen, ondanks de drooglegging.

✓ *Met behulp van windmolens, zoals deze Sint-Karelsmolen, slaagde men erin om de natte Moeren droog te malen.*

PRAKTISCH

AFSTAND 19,6 km

VERTREKPLAATS Je start aan de Sint-Bertinuskerk in Bulskamp, Bulskampstraat 92A in Veurne.

PARKEREN Je kunt parkeren in de Bulskampstraat of op het parkeerterrein achter het woonzorgcentrum in de Bulskampstraat.

MOEILIKHEID Het is een gemakkelijke wandeling die geschikt is voor iedere sportieve wandelaar vanaf 10 jaar.

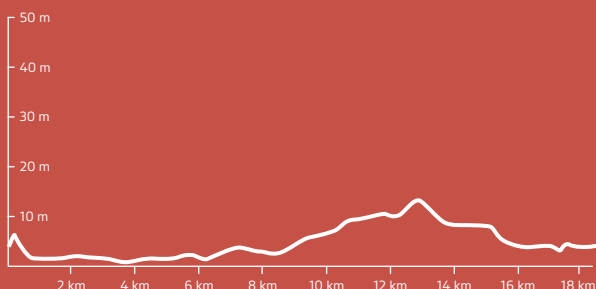
AARD VAN DE WEG Je loopt 15 km over geasfalteerde, landelijke wegen en 5 km over onverharde wegen.

IDEALE PERIODE De beste periode om deze tocht te maken, is van maart tot november.

PITSTOP In elke dorpskern vind je cafés en rustbanken. Tussen de dorpen zijn er ook banken waarop je even kunt uitblazen.

BEREIKBAARHEID De vertrekplaats is vlot bereikbaar met de fiets en met de auto of met de belbus vanuit Veurne.

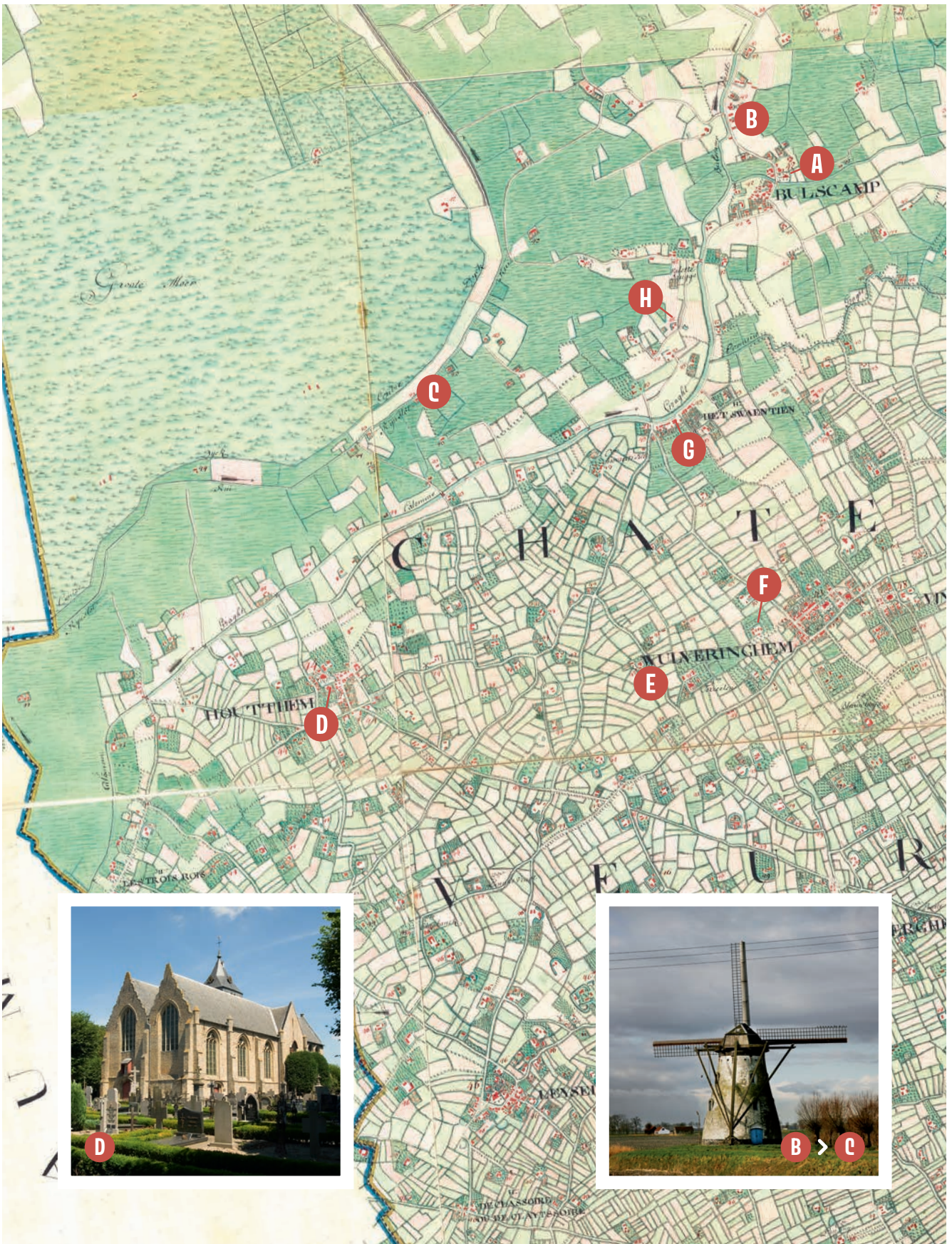
HOOGTEPROFIEL

Vertrek	A	Sint-Bertinuskerk van Bulskamp
0,5 km	B	Nieuwpoortbrug
3,3 km	C	Ringslot
10,5 km	D	Pastorie in Houtem
13,3 km	E	Gedenkplaat voor L'Océan in de Joe Englishstraat
15,0 km	F	Kasteel Beauvoorde
17,0 km	G	Oevernederzetting 't Zwaantje
17,9 km	H	Huis nr. 4 in de Karreweg
19,6 km	A	Sint-Bertinuskerk van Bulskamp

DE WANDELING

Van de Sint-Bertinuskerk van Bulskamp naar de Nieuwpoortbrug

Wandel van **Sint-Bertinuskerk** **A** van **Bulskamp** richting Veurne tot aan de Cromfortstraat en neem de **Nieuwpoortbrug** **B** over de Bergenvaart.

De neogotisch Sint-Bertinuskerk vormt het vertrekpunt van je tocht. Vanaf de Nieuwpoortbrug in zuidwestelijk richting ontvouwt zich het **veenontginningsgebied van de Buitenmoeren**, de polders tussen de **Bergenvaart** en het **Ringslot**. Onder de kleilaag werd hier veen gestoken voor de winning

✓ *Bulskamp met zijn Sint-Bertinuskerk ligt tussen de polders. In de 13de eeuw werd hier turf gewonnen.*

van turf, dat diende als brandstof voor verwarming en baksteenovens. In de 13de eeuw werd de vertakkende **Nieuwe Gracht** gegraven voor het veentransport naar de **Bergenvaart**, met waterverbindingen naar Veurne en Ieper.

In de 20ste eeuw werd de gracht rechtgetrokken, de Ringslotstraat aangelegd en een elektrisch aangedreven bemaling geïnstalleerd in het rode bakstenen gebouw aan de samenvloeiing van de Nieuwe Gracht en de Bergenvaart. Daardoor konden de drassige weilanden van de Ferrariskaart zich grotendeels **ontwikkelen tot akkerland**. De **ontginningszone blijft herkenbaar** als een lagergelegen slenk, die zacht afdaald van de Valkenstraat en de Cromfortstraat naar de Nieuwe Gracht.

✓ *In het zuidwesten zie je de wickenloze Sint-Gustaafmolen.*

▲ Tijdens WO I woonde de koninklijke familie in Kasteel Sint-Flora.

Van de Nieuwpoortbrug naar het Ringslot

Daal de Nieuwpoortbrug af en ga onmiddellijk links naar de Ringslotstraat. Buig op het einde af naar links in de Debarkestraat, die ligt op de Contre Dyck langs het Ringslot. Neem vervolgens de karrenweg langs het **Ringslot** **C**.

Aan de westelijke horizon in de Ringslotstraat verschijnen de **witgekalkte bemalingsmolens** van De Moeren. In het zuidwesten zie je de **wiekenloze Sint-Gustaafmolen** en in het noordwesten de **Sint-Karelsmolen**. De Ferrariskaart toont het begin van de drooglegging rond de molens en de **Sint-Florahoeve**. Bakstenen molens met een metalen vijzel vervingen in 1850 de oorspronkelijke houten molens met schepblad. De Sint-Karelsmolen

pompte water uit de Molenvaart naar het Ringslot en hield zo honderden hectaren droog. Sinds 1967 neemt een elektrisch aangedreven pompgemaal deze taak over. Na de restauratie in 2019 kan de iconische Sint-Karelsmolen opnieuw bemalen met een metalen vijzel, maar hij staat op non-actief en vormt een uniek Vlaams erfgoed.

De karrenweg langs het Ringslot kruist met een rechtse karrenweg. Als je je 180 graden omdraait zie je in de De Moeren het neoclassicistische **Kasteel Sint-Flora**, gebouwd in 1851. Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbleef de koninklijke familie er tussen juni 1917 en juli 1918, nadat hun villa in De Panne onder vuur kwam te liggen. Koning Albert I ontving hier militaire en politieke Europese gezagsdragers.

Koningin Elisabeth had hier volgens de mémoires van haar dochter Marie José enkele miskramen, in 1917 en kort voor de wapenstilstand. Toch nam de moedige vorstin kort na de oorlog te paard deel aan de triomfantelijke Blijde Intredes van de provinciehoofdsteden.

Grensbepalingen zijn delicaat bij vredesakkoorden. Tot 1713 lagen De Moeren volledig in de Spaanse Nederlanden, met de Aa bij Gravelines in Frankrijk als grens. Na de Frans-Spaanse oorlogen bepaalde het **Verdrag van Utrecht** (1713) een nieuwe grens, waardoor **De Moeren voor tweedede Frans grondgebied** werden. De Ferrariskaart toont een kaarsrechte grenslijn, getrokken tussen de kerktoeren van Hondshoote en de schoorsteen van het Groot Moerhof. Deze 'Schreve' vormt nog steeds de grens en snijdt het Moerhof middendoor. Dat was ooit de ideale plek om te smokkelen.

Van het Ringslot naar de pastorie van Houtem

Volg de karrenweg langs het Ringslot tot aan de Westmoerstraat, ga links tot in de Driekoningstraat en sla daar de tweede straat links in. Je bevindt je nu in de Heidenstraat in het Wallebeekvalleetje. Loop op het einde rechts de Molenwalstraat in en vervolg tot aan de Schipperiestraat. Wandel door de Schipperiestraat en sla rechts de Kerkhoek in, daar staat de **pastorie van Houtem** **D**.

Aan de Schipperiestraat waakte eeuwenlang de **Westmolen** op een hoge wal. De eerste molen stond vermeld voor 1616 als 'Westmuelen' in een landboek van Marcus van Wonsel.

In 1769 vroeg Alexander Blanckaert toestemming voor een nieuwe graanwindmolen op de 'partie genaemt papegat'. Ondanks verzet van de Sint-Niklaasabdij van Veurne en de molenaar van de Oostmolen verkreeg hij in 1771 het octrooi van keizerin Maria-Theresia. De molen, met het jaartal 1773 boven de deur gekerfd, verscheen op de Ferrariskaart.

In 1942 kwam molenaar Sylvain Lootvoet om het leven op het molenbalkon door beschietingen uit een Brits vliegtuig. In 1951 werd de **molen**

De Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk van Houtem is een gotische hallenkerk uit de 15de-17de eeuw met een zware westertoren.

overgebracht naar de Meulewal in Koksijde, waar volgens een cartografisch werk van Pieter Pourbus uit 1580 ooit de Zuidmolen van Abdi Ten Duinen stond. Sinds zijn inhuldiging is de Lootvoetmolen een toeristische wachter over de duinen.

Wie in Houtem het domein rond de Onze-Lieve-Vrouwekerk betreedt, waant zich even in Brugge. Een sierlijk brugje met borstweringen overspant de gracht en een een met bomen omzoomd kasseienpad voert naar de **beschermde pastorie**.

Dat in een klein landelijk dorp een meesterwerk in **Vlaamse renaissancestijl** prijkt, zal je misschien verwonderen. Monniken van de Veurnse Sint-Niklaasabdij verzorgden hier het parochiewerk en hun abt liet in 1617 dit verfijnde **refugehuis** bouwen. Zijn staf prijkt nog op het torentje. Op

▲ De als monument beschermde pastorie van Houtem (1617) fungeerde gedurende de Eerste Wereldoorlog bijna vier jaar lang als zenuwcentrum van de Belgische algemene legerstaf.

de achtergevel, aan de tuinzijde, vermelden de cijfervormige muurankers het bouwjaar.

De **boomgaard** bloesems achter de pastorie sieren al vier eeuwen het dorpsgezicht. Op de Ferrariskaart staan hoeveboomgaarden getekend, het zijn stille getuigen van een verdwenen dorpsbeeld.

Tijdens de **Eerste Wereldoorlog** fungeerde de pastorie als **geheim hoofdkwartier van het Belgische leger**. Koning Albert I kwam geregeld van De Panne of De Moeren om te overleggen met luitenant-generaal Félix Wielemans, stafchef van het leger. Na diens plotse overlijden in 1917 kreeg hij hier zijn monumentale graf (rij B8/4 op het kerkhof). Iets verderop op de begraafplaats, in rij H12, kun je de vrijzinnige graftomben van de dorpsbrouwersfamilie Terlinck bewonderen.

Van de pastorie van Houtem naar de gedenkplaat voor L'Océan in de Joe Englishstraat in Vinkem

Ga rechtdoor tot de Dorpsstraat, draai naar rechts en volg deze straat tot het einde, daar sla je links de Sacramentstraat in, vervolgens buig je af naar rechts op de Moeresteenweg en loop je tot aan de hoek met de Oostmolenstraat. Volg de Moeresteenweg tot je rechtsaf gaat in de Sikkelstraat. Daarna kies je rechts voor de **Joe Englishstraat**. Die volg je tot op het hoogste punt (13m) van de wandeling bij de **gedenkplaat voor L'Océan** **E**.

Aan de **Oostmolenstraat** staat een herenwoning waar in tijd van De Ferraris de **Oostmolen** draaide. In 1910 vloog de houten staakmolen in brand toen tijdens een storm de vang losschoot. De korenmolen verdween voorgoed, maar de molenaarswoning bleef bewaard, samen met de aanpalende schuur, waarin een elektrisch aangedreven maaldery werd ingericht. Ten oosten bouwde de molenaar een bakstenen **chicorei-ast**.

In de 20ste eeuw bloeide de chicoreinijverheid. In oktober leverden de boeren hun wortels aan de ast, waar ze na wassen, snijden, roosteren en drogen boven een cokesvuur tot brokjes werden verwerkt. Dit proces werd treffend beschreven door Stijn Streuvels in *Het leven en de dood in den ast*. De brokjes gingen dan naar fabrieken om verwerkt te worden tot chicoreikoffie.

Na de Tweede Wereldoorlog was het afgelopen met koren malen en chicorei drogen. De schuur fungeert nu als opslagplaats en de ast als woning.

In de **Joe Englishstraat** vertelt een gedenkplaat de geschiedenis van **veldhospitaal L'Océan** en Joe English, de kunstschilder die hier in 1918 overleed. Tegen de haag staat de heldenhuldezerk die Joe zelf ontworpen had. Deze gedenksteen werd een symbool van de Vlaamse ontvoogding.

Links het kruis voor Joe English, aan de overkant van de straat een gedenkplaat die de plek aanduidt waar van 1917 tot 1919 het veldhospitaal L'Océan actief was.

De rond torens van de versterkte hoeve De Torreelen doen denken aan de Franse kastelen. In deze hoeve verbleef tijdens WO I de hoofdarts van het veldhospitaal L'Océan.

Rechtvoor je verschijnt het silhouet van **De Torreelen**, een omwalde hoeve achter een schilderachtige omzoming van populieren. De Torreelen was het voormalige leenhof van de Veurnse burcht. De ronde hoektorens zijn geïnspireerd door de stijl van de Franse kastelen. Na een brand van 1640 herrees het gebouw als versterkte hoeve met twee verlaagde torens, omgeven door drie ringwallen. Aan de gevel van de boerenwo-

ning, gelegen op een terp in de binnenste ringwal, herinnert een **zwart kruis** aan de pest. Bij dit kruis werd er gebeden en waren er misvieringen voor de gehospitaliseerd soldaten van L'Océan.

Als je in de Joe Englishstraat naar het zuiden kijkt, krijg een panoramisch uitzicht op de **West-Vlaamse heuvels**. Als je nog even doorloopt kijk je aan de noordkant uit over de laagvlakte met de torens van Bulskamp en Veurne.

CULTUURDORP BEAUVOORDE

Sinds 1966 is Beauvoorde een bruisend centrum van cultuur en plattelandstoerisme. Het dorpsleven en de kunst kwamen tot bloei, gedragen door verenigingen met gedreven vrijwilligers en door mensen met een plan, zoals de legendarische pastoor-te-paard, **Jozef Demeester**. Hij bracht leven in het stille dorp met zijn **Sint-Hubertusfeest**, een traditie die nog altijd standhoudt. Sinds het begin van de 21ste eeuw zijn deze verenigingen verdwenen, maar wat ze realiseerden zet Beauvoorde nu

nog altijd als **culturele, toeristische hotspot** op de kaart: het beschermde erfgoed van het hele dorp, het groene plattelandstoerisme, de horeca, de poëziepanelen en privékunstgalerijen. De ooit bewegwijzerde wandelpaden van het eigen VVV-kantoor vormden op initiatief van twee vrijwilligers in 2023 de basis voor drie poëzie-erfgoedwandelingen. Deze wandelroutes, waarlangs 36 gedichten op panelen te ontdekken zijn, starten in Beauvoorde met lussen tot Bulskamp en Houtem.

Van de Joe Englishstraat in Vinkem naar Kasteel Beauvoorde

Volg de Joe Englishstraat tot huisnummer 4, kies rechts voor een veldpad en ga op het einde naar links. Rechts verschijnt, achter de Torreelen, 't Blauwhuys, een 15de-eeuwse omwalde kasteelhoeve, die vermeld werd op de Ferrariskaart. Wandel tot op de Kwadestraat, ga rechtsaf en vervolgens links de Gouden Hoofdstraat in tot aan het pad tussen huisnummers 90 en 88. Ga links naar het kerkhof en volg rechts de lindendreef tot aan de Wulveringemstraat. Daar neem je links, zo kom je bij **Kasteel Beauvoorde** **F**.

Omringd door bomen en weerspiegeld in de walgracht koestert **Kasteel Beauvoorde** zijn

✓ *Nadat het vorige kasteel in 1584 door de geuzen was vernield, verrees het kasteel van Beauvoorde door toedoen van Jacques de Bryarde als 'een van de mooiste huysen van de casselrie'. Het huidige aanzicht stamt uit het einde van de 19de eeuw.*

renaissanceschoonheid. Het huidige kasteel is ongetwijfeld sierlijker dan de versterkte woonstede van ridder Wulfahari uit de vroege middeleeuwen. Eeuwenlang woonden hier adellijke geslachten. In 1584 vernielden geuzen het kasteel. Door toedoen van **Jacques de Bryarde** herrees het als 'een van de mooiste huysen van de casselrie'. De familie De Bryarde was afkomstig van Steenvoorde, gelegen bij 'Bois de Beauvoorde'. Later kreeg het kasteel de naam Beauvoorde, net als het **fusiedorp Vinkem-Wulveringem**.

Op de Ferrariskaart verschijnt het kasteel met omwalling en boomgaarden, maar zonder naam: volgens de annalen was 'het mooiste huys' eind de 18de eeuw gedegradeerd tot een bouwvallige hoeve. Op de akkers achter de boomgaarden staat op de kaart de houten staakmolen Verfaille afgebeeld. Die brandde in 1903 af door een blikseminslag.

Er kwam opnieuw leven in Kasteel Beauvoorde in 1875, toen **Arthur Merghelynck** het domein

www.lannoo.com

TEKSTEN

Winke Beyaert, Ignace Debruyne, Rik Deketelaere, Johan De Punt, Jean-Pierre Ducastelle, Tom Everaerdt, Frederik François, Herman Henskens, Bernard Joannes, Els Lenaerts, Jean-Pierre Lensen, Christian Limbrée, Jan Rymenams, Caroline Terryn, Dirk Vandecasteele, Martine Vandecavey, Paul Van de Velde, Arjan van der Star, Georges Vande Winkel, An Van Kelst, Roger Vermeulen, Greet Willems

VERTALING

Valérie Maes (hoofdstukken 17-20)

REDACTIECOÖRDINATIE

Claude Anthierens, Ignace Hoofman, Gilbert Menne

PROCESBEGELEIDING

Histories: Razvan Oita, Hendrik Vandeginste,
Viggo Van Wesemael

ALGEMENE COÖRDINATIE

Karolien Van de Velde

UITGEVER

Lieven Defour

OMSLAGFOTO

The World Traveller/iStock

CARTOGRAFIE

- Kabinetskaartfragmenten: Nationaal Geografisch Instituut & Koninklijke Bibliotheek van België
- Wandelkaarten: Elke Feusels

DIGITALE CARTOGRAFIE

RouteYou

TOPOFERRARISVIEWER

Nationaal Geografisch Instituut (NGI)

VORMGEVING

Elke Feusels, Keppie & Keppie

© Uitgeverij Lannoo, Tielt, 2026

D/2026/45/368 – NUR 501, 693

ISBN 978-90-599-6527-0

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave zijn uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.